

Dag van de godsdienst

27 februari 2008

Feesten: op een 'begeleid zelfstandige manier' in beeld!

J. Minnebo

Feesten: op een 'begeleid zelfstandige manier' in beeld!

Inleiding

De laatste jaren zijn er naast het 'klassieke leren' (je weet wel, de leerkracht die vooraan in de klas met het handboek de leerstof uitlegt) andere manieren van leren ontstaan om de leerlingen te laten kennismaken met de vele 'ingrediënten' van ons vak.

Bzl, 'begeleid zelfstandig leren', is één van de nieuwe manieren om het traditioneel leren te doorbreken

Een beetje uitleg over BZL (= begeleid zelfstandig leren)

- Prof. Van Petegem (UA), één van de voortrekkers van bzl, verwijst veel naar een citaat van Confucius: "Wie luistert, vergeet; wie kijkt, onthoudt; wie doet, leert."
- In het continuüm van 'traditioneel' (kennis)leren naar 'open leren', neemt het 'begeleid zelfstandig leren' een middenpositie in tussen 'begeleid leren' en 'zelfstandig leren'. De leerling wordt dus nog gestuurd. Wat meteen de blijvende sleutelrol van de leraar bevestigt, al verschuift die van de rol van docent naar de actieve rol van begeleider of coach.
- Een veelgebruikte methode om de leerlingen te begeleiden is de OVUR-methode (zie verder).

Begeleid zelfstandig leren / Wouter Brandt en Peter van Petegem (red.). - Mechelen: Wolters-Plantyn, 2003. - aflevering 1: 108 p. - 90 301 1577 7

Kennismaking en een vraagje ...

Zijn er onder ons collega's die reeds enige ervaring hebben met 'nieuwe manieren van leren', zoals het 'begeleid zelfstandig leren'?

Eigen bedenkingen ...

- Accomodatie op school: OLC (open leercentrum), schoolnetwerk, elektronische leeromgeving, vaklokaal, ...
- Voorbereidingswerk van de leerkracht
- Is het vak godsdienst wel geschikt voor bzl?
- Niet te veel ... afwisseling is de boodschap ...
- Kan men dit met alle klassen? Wat met moeilijke leerlingen? ...

De OVUR-methode

Bron: <http://www.averbode.com/idplus/index.php?pageID=651>

Vier stappen om een taak of opdracht aan te pakken

STAP 1: WAT MOET IK DOEN? WAT IS HET DOEL?

Het is erg belangrijk dat je eerst de opdracht goed verkent door ze aandachtig te lezen of te beluisteren.

Volgende vragen kunnen je in deze fase helpen:

- Waarom moet ik dit werk doen?
- Wat wordt er precies gevraagd?
- Uit hoeveel onderdelen bestaat de opdracht?
- Hoeveel tijd heb ik voor de taak?

Je hebt nu een analyse gemaakt van je taak, zoals op een wegenkaart heb je je georiënteerd. Onthoud de letter O van ORIENTEREN.

STAP 2: HOE GA IK HET DOEN?

Voor je aan een taak begint, vraag je je af of je een manier kent om het werk aan te pakken. Misschien heb je dit soort werk of zo'n opdracht vroeger al eens moeten doen en kun je nu terugvallen op die ervaring. Als je weet wat je stap voor stap moet doen en welk materiaal je nodig hebt, dan lijkt het werk al half gedaan.

Volgende vragen kunnen je in deze fase helpen:

- Wat heb ik nodig? (websites, handboek, ...)
- Waar vind ik het benodigde materiaal?
- Wat zal ik eerst doen? Hoe plan ik mijn werk verder?

Nu ben je goed voorbereid om je taak te maken. Onthoud de letter V van VOORBEREIDEN.

STAP 3: IK DOE MIJN WERK.

Voer nu de opdracht nauwkeurig uit. Je werkt verzorgd, overzichtelijk en netjes. Je moet ook jezelf controleren en het opgelegde tijdsschema naleven.

Volgende vragen kunnen je in deze fase helpen:

- Verloopt alles volgens plan?
- Hoe zit het met de toegemeten tijd?
- Kan ik het zelf of moet ik om hulp vragen?

Je werkt dus uit wat je hebt voorbereid. Onthoud de letter U van UITWERKEN.

STAP 4: IK KIJK MIJN WERK NA: WAT VIND IK ERVAN?

Na het werk moet je controleren of je de stapjes die je vooraf had afgesproken ook nauwkeurig hebt uitgevoerd. Zo kun je uit gemaakte fouten leren.

Volgende vragen kunnen je in deze fase helpen:

- Wat werd er precies gevraagd?
- Heb ik dat ook bereikt?
- Zo niet, hoe komt het? Hoe kan ik bijsturen?

Door dit te doen heb je je werk geëvalueerd: je hebt gereflecteerd (nagedacht) over wat je gedaan hebt. Onthoud de R van REFLECTEREN.

Feesten

bijlage 1

Kerstmis

1. Kerstverhalen

- Voor Kerstmis zetten we heel wat klaar om het feest te vieren. De dozen met kerstspulletjes worden geopend om onze huiskamer te versieren, de kerstbomen krijgen een mooie plaats ... en op onze markten en in kerken zien we vele lichtjes, kaarsjes en kerststallen om de geboorte van Jezus te herdenken.

- Doel: In dit lesonderdeel onderzoeken we welke van de vandaag gebruikte kerstattributen in de (oorspronkelijke) kerstverhalen worden aangehaald.

- Lees de ‘geboorteverhalen’. Zoek ze op in je bijbel of op de volgende website:
 - www.denieuwebijbelvertaling.nl
 - Selecteer eerst Matteüs nl.’de vlucht voor Herodes en Archelaüs’ Mt 2, 1-23
daarna Lucas nl. ‘de geboorte van Jezus’ Lc 2,1-21
Lees beide verhalen grondig en los onderstaande opdracht op:
- Plaats de volgende begrippen, personen ... bij de juiste teksten: (sommige begrippen kan je nergens of in beide kolommen invullen)

Goud, wierook, mirre – messias – drie koningen - keizer Augustus – engel – ster – hogepriesters en schriftgeleerden – kerstman - Herodes - nachtverblijf (herberg) – os en ezel – Egypte – de herders – magiërs – kerstboom - voederbak(kribbe)

Matteüs	Lucas

- Conclusie

Feesten

bijlage 2

Kerstmis

2. Groei van het kerstfeest

Voor dit lesonderdeel gebruiken we als bron het handboek Respons 1, 'Twee christelijke hoogfeesten én hun geschiedenis': pagina 76 en 77 en 'venster' pagina 79.

- Doel: wanneer werd het 'verhaal over de geboorte van Jezus' nu een 'echt' feest? Welke invloeden uit andere tradities of culturen speelden hierbij een rol?

- Noteer de drie titels die in het artikel besproken worden; deze titels verwijzen naar de tradities/culturen die het kerstfeest beïnvloed hebben.

- Beantwoord onderstaande vragen door in de kolom 'ja' of 'neen' een kruisje te plaatsen. Verbeter een fout antwoord in de kolom 'correctie' en vermeld ook de pagina (76, 77, 79) waar je de informatie gevonden hebt.

Klopt het dat ...

Ja

Neen
+ Correctie

- a. er tijdens het joelfeest werd gevestigd?
- b. het christendom veel van de oude Germaanse gebruiken overnam en ze aan het christelijk geloof aanpaste?
- c. de Germanen reeds een taart uitvonden in de vorm van een kerststronk?
- d. de kerstballen verwijzen naar de appels en de noten van de late oogst

Feesten

bijlage 3

Kerstmis

- Beantwoord de volgende vragen:
 - a. In welke eeuw en door wie werd 25 december uitgeroepen tot geboortedag van Jezus?

 - b. Wanneer leerden we in onze streken het gebruik van de kerstboom kennen?

- Hieronder zie je een afbeelding van de Perzische zonnegod. Hoe luidt zijn naam?

Wat heeft deze god met ons kerstfeest te maken?

- Schrap de fout in elke zin en noteer het juiste woord op het antwoordlijntje.
 - a. Het joelfeest vond plaats op het moment van de winterzonnwende, de langste dag van het jaar

 - b. Het gebruik van de kerststal gaat terug op Franciscus, die in de 4de eeuw leefde.

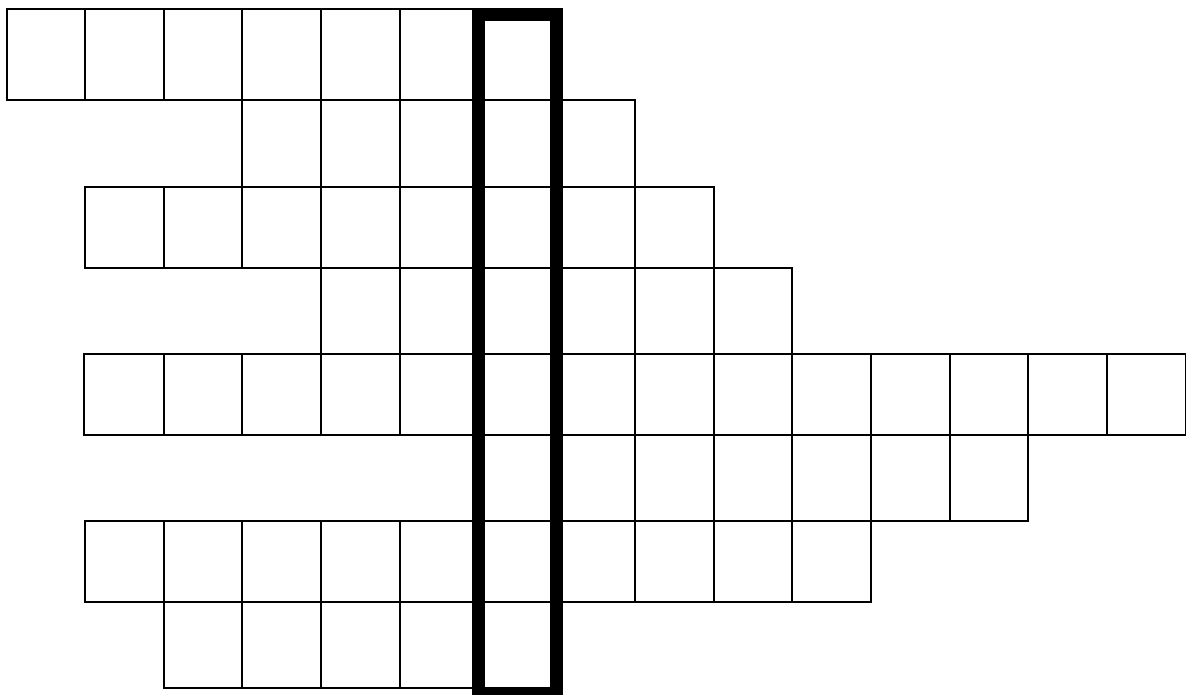
Feesten

bijlage 4

Kerstmis

- Kruiswoordraadsel
 1. een voorbeeld van een plant die niet alleen groen blijft, maar ook tijdens de wintermaanden vruchten draagt
 2. de lichtjes in de kerstboom verwijzen naar de die door de Germaanse volkeren werden ontstoken
 3. naar wat verwijst de adventskrans oorspronkelijk?
 4. de profeet uit het O.T. die de beeldspraak gebruikt van de os en de ezel
 5. voor wat staan de appelen en noten van de late oogst symbool?
 6. de Perzische zonnegod
 7. wie begon met het gebruik van de kerststal?
 8. 'de ware zon van de gerechtigheid'

verticaal vind je ons lesonderwerp

Feesten

bijlage 5

Kerstmis

3. Beleving van het kerstfeest

Tenslotte kijken we naar een aflevering van Schooltv.nl. 'Levensbeschouwing in beeld. Feesten'. Dit doen we langs het schoolnetwerk: klik met de rechtermuis onderaan rechts op 'virtual daemon', dan achtereenvolgens 'virtuele cd/dvd-rom', 'Mount image', dubbelklik 'Schooltv' en tenslotte Powerdvd.

▪ Doel: we bekijken bij anderen en bij onszelf hoe kerstfeest ervaren wordt?

▪ In de aflevering komen verschillende jongeren aan het woord. Noteer hieronder wat Kerstmis voor hen betekent.

▪ Geef vier rituelen en symbolen die bij de jongeren aan bod komen om Kerstmis te vieren.

▪ Noteer in minimum een vijftal regels waarom Kerstmis voor jou belangrijk (onbelangrijk) is. Vertel ook kort wat voor jou bijkomstig en zelfs soms storend is (denk maar aan de commercie ...)

Feesten

bijlage 6

Kerstmis

Verbetersleutel en reflectie

1. Kerstverhalen

Matteüs	Lucas
Herodes – magiërs – ster – hogepriesters en schriftgeleerden – messias - goud, wierook en mirre – engel -Egypte	Keizer Augustus – voederbak – nachtverblijf – herders – engel – engel - messias

2. Groei van het kerstfeest

- - Germaanse wortels van het kerstfeest
- - Perzisch-Romeinse invloeden
- - Christelijke tradities
- Klopt het dat ...
 - a. Neen, er werd tijdens het joelfeest goed gegeten en gedronken
 - b. Ja
 - c. Neen, de kerststronk (die wij ook als taart klaarmaken) verwijst naar de vuren die door de Germaanse volkeren werden ontstoken tijdens de midwinterfeesten
 - d. Ja
- Antwoorden:
 - a. In de 4de eeuw (door paus Julius I)
 - b. Tijdens WO I
- Mithras; het tijdstip (de kortste dag van het jaar) wanneer de Romeinen de Perzische zonnegod Mithras vereerden werd door de christenen overgenomen, maar nu om 'de ware zon van de gerechtigheid' te vieren: Jezus
- Correcties:
 - a. De kortste dag
 - b. De 12de eeuw
- Kruiswoordraadsel: maretak, vuren, zonnerad, Jesaja, vruchtbaarheid, Mithras, Franciscus, Jezus (verticaal: Kerstmis)

3. Beleving van het kerstfeest

Klassikale verbetering en bespreking

Feesten

bijlage 7

Kerstmis

Verbetersleutel en reflectie

- Nog even samenvatten: op welke drie tradities steunt ons kerstfeest? Geef telkens één voorbeeld hoe die traditie ons huidig kerstfeest beïnvloed heeft.

- Wat heb je geleerd van deze bzl-opdracht rond Kerstmis?

- Tenslotte:

1	2	3	4	5
Het lukt me absoluut nog niet om een opdracht planmatig uit te voeren.	Als ik een opdracht planmatig wil uitvoeren vergeet ik nog heel wat belangrijke stappen.	Als ik een opdracht planmatig wil uitvoeren vergeet ik nog enkele belangrijke stappen.	Het lukt me al behoorlijk goed om een opdracht planmatig uit te voeren. Hier en daar vergeet ik nog wel een detail.	Ik lukt me perfect om een opdracht planmatig uit te voeren.

Mijn werkpunten zijn:

Andere voorbeelden om mee te werken

1. 'Wegwijzer wereldgodsdiensten' -
www.pelckmans.be/index_leerkracht_SO.asp

Bij de uitgeverij Pelckmans verscheen een 'Wegwijzer wereldgodsdiensten', een naslagwerkje (vooral voor de 1^e graad) waar de leerlingen veel informatie krijgen over verschillende godsdienstige thema's.

Het interactief gebruikersblad, waar een volledig uitgewerkte bzl te vinden is, kan je op de bovenstaande website downloaden.

2. Twee links op de website www.schooltv.nl die heel wat informatie en beeld(!) aanreiken voor een bzl:

- www.schooltv.nl/bruggenbouwen

één van de eerste reeksen die werd uitgewerkt, maar nog steeds bruikbaar

- www.schooltv.nl/beeldbank

heel erg bruikbaar voor het opstellen van een bzl; je vindt er maar liefst 67 (gratis te bekijken) videoclips voor ons vak

3. Ook leuke websites met vele informatie:

- De, je welbekende, 'In de kijkers' op Thomas (www.godsdienstonderwijs.be)
- www.klap.net
- www.kinderenwebhotel.be

4. Vind je te weinig links, ga dan naar www.godsdienstig.be